

VÝBUŠNINY A ZBRANĚ

NEJSOU HRAČKY A KAŽDOU CHYBU TVRDĚ TRESTAJÍ!

Podezřelé předměty

Najdete-li střelnou zbraň, vojenskou munici, podezřelé balíčky, tašky a jiné předměty s neznámým obsahem, nedotýkejte se jich a oznamte to Policii České republiky buď osobně, nebo na tísňovou linku 158. Neodbornou manipulací by mohlo dojít k výbuchu, výstřelu a zranění, ale i k poškození kriminalistických stop (otisky prstů apod.). K ohledání a zneškodnění podezřelého předmětu je oprávněn pouze policejní pyrotechnik. Tato zásada platí i pro toho, kdo funkci zbraní a výbušnin zná. U náhodného nálezu totiž nikdy neví, v jakém je technickém stavu nebo jestli to není nástraha!

Pyrotechnik se splete jen jednou. Ochranný oblek EOD mu sice poskytuje solidní ochranu proti účinkům výbuchu, ale jen do určité míry. Nejlepší ochranou jsou jeho znalosti, zkušenosti a především opatrnost, tedy přesně to, na co mnozí lidé při zacházení se zbraněmi, výbušninami a hořlavinami zapomínají.

Omyl a lež

Pokud přivoláte policisty k podezřelé věci a pyrotechnik zjistí, že v ní nic nebezpečného není, žádný trest vám nehrozí. Jednali jste v dobré víře a nemohli jste vědět, jaký je obsah a účel té věci!

Mnohé výbušné předměty vypadají na první pohled nevinně. I v České republice policisté zajistili výbušné nástrahy, ukryté v obyčejných taškách, balíčcích, láhvích a podobně. Jen díky všímavému nálezci a přivolaným pyrotechnikům nikomu neublížily!

Několik let vězení za trestný čin šíření poplašné zprávy a povinnost nahradit způsobenou škodu však hrozí tomu, kdo oznámí, že je někde „bomba“ a policisté pak zjistí, že je to výmysl - lež. Taková falešná oznámení mohou způsobit zmatek a škody, například když kvůli nutné policejní prohlídce obchodník nemůže prodávat, nebo je nutné přerušit provoz drahého zařízení. Zbytečný výjezd policistů, hasičů a záchranářů také stojí peníze, navíc mohli jinde pomáhat skutečně ohroženým lidem. Většinu takových „vtipálků“ policisté dopadnou a skončí po zásluze před soudem.

Pokud by pohružka byla spojena s kladením podmínek, jedná se o trestný čin vydírání. Pachateli skutečného bombového útoku hrozí za teror, vraždu, obecné ohrožení, ublížení na zdraví a další trestné činy ještě delší tresty vězení, někdy i doživotní. I v České republice již došlo k útokům pomocí výbušnin, spáchaným většinou psychicky narušenými lidmi nebo zločinci. Jak vypadala čekárna jedné nemocnice po takovém útoku, vidíte na obrázku. Do budoucna nelze podceňovat ani hrozbu politicky nebo nábožensky motivovaného terorismu.

Častěji se však setkáváme se zraněním či usmrcením lidí při neodborné a nesprávné manipulaci s nebezpečnými předměty, výbušninami, hořlavinami, vojenskou municí, zábavnou pyrotechnikou, střelnými zbraněmi, nebo tlakovými lahvemi. Řadu neštěstí způsobilo i nesprávné skladování výbušných a hořlavých látek, například jejich vystavení nárazům, vysokým teplotám, otevřenému ohni, umístění v nevhodných či poškozených obalech a podobně.

Výbušné, hořlavé nebo jinak nebezpečné látky je nutné přechovávat v originálních obalech a dodržovat bezpečnostní pokyny, uvedené na štítku. I ten, kdo neúmyslně svou nedbalostí někoho zraní či usmrtí, může být podle trestního zákona potrestán za ublížení na zdraví, obecné ohrožení a další skutky. Tomu, kdo bez povolení přechovává výbušniny, střelné zbraně a střelivo do nich, hrozí trest vězení i za nedovolené ozbrojování, případně pokuta za přestupek. Mrtvým, raněným a zmrzačeným však již tresty pro viníky moc nepomohou. V policejní a lékařské dokumentaci najdeme řadu děsivých snímků, na kterých jsou výbuchem či popálením znetvořená lidská těla. Tento nepatří ani zdaleka k nejhorším...

Výbušniny

Působí při výbuchu teplotou, tlakovou vlnou a destruktivními účinky na okolí. Jedná se o výbušniny vojenské, průmyslové, podomácku vyrobené, zábavní pyrotechniku apod. Vojenské a průmyslové výbušniny jsou určeny jen do rukou odborníků.

Výbušniny se dále dělí:

Trhaviny – jedná se například o tritol, amatol, hexogen, semtex, ostravit, danubit, pentrit, atd. Slouží jako náplň do dělostřelecké munice, granátů, nebo jsou použitelné k trhačím pracím. Bez iniciátorů, které je přivádějí k výbuchu, jsou poměrně bezpečné i při nárazu, zvýšené teplotě a dalších okolnostech, které při skladování či převozu mohou nastat. I tak je však třeba dbát zvýšené opatrnosti.

Vzorky plastické trhaviny
C-4 a Semtex 1A / 1H

Elektrická rozbuška

Třaskaviny – například azid olova, azid stříbrný, třaskavá rtuť. Slouží jako náplň do iniciátorů, například rozbušek, které přivádějí k výbuchu trhaviny a další výbušný materiál. Jsou mnohem citlivější na náraz, teplotu a další okolnosti než trhaviny.

Střeliviny – jedná se o prachovou náplň do všech druhů nábojů do střelných zbraní.

Pyrotechnické slože – náplň výbušek, zábavní pyrotechniky apod.

Zábavní pyrotechnika

Z větší části je volně prodejná, není však určena k házení na lidi nebo hořlaviny. Vždy do bezpečného prostoru a s bezpečným odstupem. Neodpalovat z ruky a chránit si oči. Vyrábět a prodávat ji může jen firma k tomu oprávněná. Musí k ní být český návod, datum do kdy je se zárukou použitelná, zařazení do kategorie a potvrzení zkušebního úřadu o schválení k prodeji. Kategorii 1 lze poskytnout osobám starším 15 let, kat. 2 starším 18 let, kat. 3 starším 21 let (stejně tak divadelní pyrotechniku kat. T1 a ostatní pyrotechniku kat. P1), kat. 4 pouze osobám odborně způsobilým (stejně tak div. pyro. kat. T2 a ost. pyro. kat. P2). Do 3. 7. 2013 bude ještě doprodávána zábavní pyrotechnika třídy I. (volně prodejná) a třídy II. (od 18 let), schválená podle dřívějších předpisů. Do 3. 7. 2016 platí totéž pro záb. pyro. tříd III. a IV., určenou jen pro odborníky (odpalovače ohňostrojů) a pro technickou pyrotechniku podtříd T0, T1 a T2.

Odbornou způsobilost osvědčuje Český báňský úřad, správní orgán v oblasti výbušnin. Zařazení do kategorií posuzuje Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (ČÚZZS).

Zábavní pyrotechnika je často podceňována. I s ní si ale neopatrní lidé způsobili řadu těžkých, někdy i smrtelných úrazů!

Munice

Jedná se o náboje do vojenských a civilních střelných zbraní, dělostřelecké a ruční granáty, miny apod. Většinou jde o vojenský materiál, k civilnímu použití zakázaný. Výjimkou jsou náboje do civilních zbraní, které si mohou zakoupit držitelé zbrojních průkazů. Na obrázku vidíte různou dělostřeleckou municí.

Stará dělostřelecká mina, která ležela desítky let v zemi. Obal je rezavý, ale výbušná náplň je stále smrtelně nebezpečná!

Německé ruční granáty St.HGr.43 a HGr.24 z druhé světové války

Ruční granáty československé výroby URG-86 Rd a F-1

Policejní pyrotechnické zásahové prostředky – zásahová výbuška P-2 a slzotvorný granát RGSL-85

Náboje do signálních pistolí,
vpravo raketový osvětlovací
prostředek (ROS)

Československé protipěchotní šrapnelové a nášlapné miny

Nález a zničení československé protitankové miny BA-3

Nástražné výbušné systémy (NVS):

Obsahují výbušné nebo zápalné látky. Mohou být časované, odpalované na dálku, nebo sestavené tak, aby vybuchly při nárazu či neopatrném otevření. Bývají ukryty v obalu (krabice od bot, dutý špalek, trubka, taška, kufr, balík, obálka s tvrdým obsahem apod.), aby byl skryt jejich pravý účel: zákeřně zraňovat a zabíjet!

Pokus o poškození kolejí pomocí NVS

Vnitřní obsah NVS, ukrytého v obyčejné krabici

Podomácku vyrobené či upravené výbušné předměty

Jedná se o výtvary lidí, kteří k výrobě a úpravě výbušnin nemají oprávnění a často ani podmínky a zkušenosti. Amatérské výbušné předměty již způsobily řadu těžkých a smrtelných úrazů, někdy bývají i velmi účinné, ale také nestabilní a citlivé na nárazy či teplotu. O tom se přesvědčili dva mladíci, kteří se podle neúplného návodu získaného přes internet pokusili sestrojít výbušný předmět. Ten však při pádu na zem vybuchl a způsobil jim zranění. Navíc je policie obvinila z obecného ohrožení a nedovoleného ozbrojování, neboť doma bez povolení hromadili střelivo a výbušniny. Na internetových stránkách se lze kromě pravdivých informací setkat i s neúplnými nebo nesprávnými návody. Pokud se někdo pokusí podle nich sestavit výbušný předmět, dopouští se trestného činu a navíc ohrožuje sebe i své okolí! Někteří lidé příliš věří scénám z akčních filmů a počítačových her, kde střelba, výbuchy a smrt jsou představovány jako velmi snadná a běžná věc. Bolest a utrpení obětí zůstávají poněkud stranou. Zobrazené postupy často neodpovídají skutečnosti, nebo jsou vytrženy z dalších souvislostí. Jistý chlapec se pokusil sestrojít výbušný předmět tak, jak to viděl v jednom filmu. Při výbuchu však oslepl a dodnes chodí s bílou hůlkou.

Jiné podezřelé předměty

Jedná se o věci, jejichž účel, původ, majitel a další okolnosti nejsou známy a jejichž vzhled a umístění vzbuzují obavu, že by se mohlo jednat o nástražný výbušný systém, munici apod.

Tlakové nádoby

Jedná se např. o propan-butanové či kyslíkové kovové láhve, obaly od sprejů apod. Vlivem tlaku a teploty například při vhození do ohně může dojít k výbuchu, roztržení obalu a střepinovému účinku. Stalo se, že děti házely do ohně prázdné obaly od sprejů a skončily v nemocnici s těžkými poraněními od střepin. Na obrázku dole jsou tlakové náplně do hasicích přístrojů s náplní CO₂.

Zbraně

Děla, minomety, raketomety, pancéřovky, tarasnice a další velkorážové zbraně a munice do nich jsou vojenská záležitost a tudíž pro civilní použití zakázané.

Československá pancéřovka RPG-75....

....a střela do této zbraně

Německá protitanková zbraň „Panzerfaust“ z 2. světové války...

...a nález zbraně stejného typu z Vltavy v roce 2000

Ruční střelné zbraně dělí zákon na několik kategorií:

A – Zakázané zbraně. Jde např. o samopaly, útočné pušky a kulometry střílející dávkou, vyhrazené až na výjimky pouze pro vojenské a policejní účely, nebo o nedovolenou výrobu a úpravy zbraní.

Německý samopal MP-40 ráže 9x19 mm z 2. světové války

Československá útočná puška vz.58 P ráže 7,62x39 mm (vlevo) a čs. samopal vz.61 „Škorpion“ ráže 7,65 mm Browning (vpravo)

Německý samopal HK MP-5A ráže 9x19 mm

B – Zbraně podléhající povolení.

Jedná se například o krátké zbraně, pistole a revolvery, určené pro osobní ochranu, nebo samonabíjecí pušky.

Rakouská pistole
Glock 17
ráže 9x19 mm

Česká pistole ČZ – 75 D Compact ráže 9x19 mm

Československá pistole ČZ vz. 27 ráže 7,65 mm Browning (vlevo)
a rakouský revolver Rast-Gasser model 1898 ráže 8 mm (vpravo)

C – Zbraně podléhající ohlášení.

Jedná se například o sportovní, lovecké a jiné dlouhé opakovací pušky.

Čs. opakovací puška vz. 24, ráže 7,92 mm, systém Mauser

Zbraně kategorie B a C mohou vlastnit a používat jen držitelé zbrojních průkazů, které vydává Policie ČR po předepsaných zkouškách. Cvičná střelba z nich je povolena jen na schválené střelnici. Kdo nemá zbrojní průkaz, může cvičně střílet jen za dohledu osoby starší 21 let, která je držitelem zbrojního průkazu příslušné skupiny alespoň tři roky. Práva a povinnosti vlastníků a uživatelů střelných zbraní upravuje zákon o střelných zbraních a střelivu. Střelné zbraně a jejich účinky zkoumají znalci v oboru balistiky a jejich zkoušky provádí Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva.

D – Ostatní zbraně.

Jedná se o zbraně volně prodejné osobám starším osmnácti let. Jsou to historické a řádně znehodnocené zbraně, „flobertky“ (palné zbraně s nízkým výkonem), mechanické zbraně (luky, kuše atd.), vzduchovky střílející olověné broky či diabolky, expanzní zbraně („plynovky“) a jiné. Patří sem i takzvané „kuličkovky“, což jsou funkční napodobeniny skutečných zbraní, střílející tvrdé plastové, sádrové, skleněné nebo kovové kuličky, a také paintballové zbraně. Střelba z těchto zbraní je povolena jen na bezpečném místě, kde ani odražená střela nemůže nikoho ohrozit. Chlapci a dívky mladší osmnácti let z nich mohou střílet jen pod dohledem dospělé svéprávné osoby. Při zásahu do oka, krku či jiného citlivého místa může dojít k vážnému zranění. Proto hráči paintballu, airsoftu a podobných bojových her musí používat ochranné brýle a chrániče. Z historických zbraní a „flobertek“ lze střílet jen na schválené střelnici.

Česká vzduchovka Slavia 630 Standard ráže 4,5 mm

Pravidla bezpečného zacházení se střelnými zbraněmi:

- 1) Neznámou zbraň neberte do ruky, nález ohlaste Policii.
- 2) Dokud nechcete střílet, nepokládejte prst na spoušť. Podle možnosti zbraň zajistěte.
- 3) Zbraň držte tak, aby hlaveň stále směřovala do bezpečného, přehledného prostoru, v němž nejsou lidé a končí bezpečným dopadištěm. Na střelnicih to bývá většinou pískový nebo hliněný val bez kamenů, betonu, železa či jiných tvrdých materiálů, aby nedošlo k nežádoucímu odrazu střely.
- 4) Při převzetí zbraně se vždy přesvědčte, zda není nabitá.
- 5) Zbraň ukládejte do uzamykatelné bezpečnostní schránky mimo dosah nepovolaných osob (zejména dětí).
- 6) Na veřejnosti noste zbraň skrytě. Použití zbraně hlase Policii.

Bodné, sečné a úderné zbraně.

Na tyto zbraně není třeba mít v ČR žádné povolení. Jedná se o nože, bodáky, sekery, mačety, tyče, obušky, řetězy apod. Noste je v bezpečném pouzdře. Škola či jiné organizace (například pořadatelé sportovních nebo kulturních akcí) mají právo zakázat nosit takové věci do svých prostor a na své akce. Také demonstrant nebo jiný účastník veřejného shromáždění nesmí mít u sebe nic, čím by mohl jiného ohrozit na životě či zdraví, tedy ani tyč, nůž, řetěz nebo střelnou zbraň. Hovoří o tom zákon o právu shromažďovacím.

Čs. útočný nůž vz. 75 (UTON)

Volně prodejné jsou také obrné spreje (obsah látky OC, CN, CS). Vztahuje se však na ně zákon o nakládání s nebezpečnými chemickými látkami. Musí být opatřeny českým popisem, uvádějícím jakou látku sprej obsahuje, bezpečnostní pokyny a předepsané označení pro dráždivou látku. Nakupujte v odborných prodejnách.

Podle trestního zákona lze proti člověku použít sílu nebo zbraň jen v nutné obraně. „**Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.**“ Máte tedy právo bránit sebe, nebo i pomoci v obraně jinému člověku, ale jen pokud útok trvá, nebo přímo hrozí. **Trvajícím** útok znamená bojový kontakt – útočník po vás střílí, bodá vás, bije, kope, škrtí, někam táhne a podobně. Útok **přímo hrozí** tehdy, když útočník se vás sice ještě nedotkl, ale jeho útok je míněn vážně, je už tak blízko, že vás může přímo zasáhnout a napřahuje se, aby vás uchopil, kopl, uhodil, bodl, nebo na vás míří střelnou zbraní (ta prodlužuje vzdálenost ohrožení, pokud možno zaujměte vhodný kryt - zeď, silný strom). **Zcela zjevně nepřiměřená obrana** je především naprosto zbytečná surovost vůči útočníkovi, který vás sice napadl, ale jeho útok jste mohli s jistotou zvládnout omezenými prostředky, například úchopem, blokováním nebo odstrčením (slabé dítě, tělesně postižená osoba, slabší útočník). Pokud ale čelíte útočníkovi, který má na to, aby vás vážně ohrozil (silnější osoba, skupina, ozbrojený pachatel), můžete použít k odvrácení útoku a vyrovnání přesily i takový prostředek, který by byl například ve sportovním zápoulení zcela nepřijatelný, je-li to nutné i zbraň. Jistý mladík byl tísněn v koutě a surově bit silnějším, byť neozbrojeným útočníkem. Obránce použil ke krytí máchání nožem. Útočník se o něj pořežal a dalšího napadání zanechal. Vzhledem k převaze útočníka byla obrana uznána za přiměřenou.

Obrana proti útoku nožem je velmi riskantní. Nablízko bývá nůž často stejně nebezpečný, jako střelná zbraň. Je vhodné použít ke krytí pevný předmět – tyč, židli, tašku s pevnými částmi apod. Když používáte nůž jako nástroj k opracování materiálu, řez musí směřovat bezpečným směrem, ne proti člověku.

Teleskopický obušek

Není ale třeba vždy hned sahat po noži nebo pistoli. Účinnou **zbraní může být cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším**, tedy i předmět denní potřeby. Jistá dívka se ubránila silnějšímu muži, který ji uchopil a táhl pryč tak, že jej bodla kovovou propiskou do hřbetu ruky. Muž, překvapen nečekanou bolestí, uvolnil stisk a dívka se podařilo vyklouznout a utéct. Ústupová cesta byla naštěstí volná. I tato riskantní ale nakonec úspěšná obrana byla posouzena jako přiměřená. Dobré zkušenosti jsou i s obrannými spreji, obsahující pepřovou, nebo jinou dráždivou směs, která sice život člověka zpravidla neohrozí, ale dočasně blokuje útočnickovy smysly (zejména zrak) a umožňuje obránci bezpečný ústup.

Je třeba také zvážit, kdy má obrana smysl. Pokus o obranu totiž často končí neúspěšně. Výhody jsou na straně útočníka, který volí čas, místo a způsob útoku, na což je překvapený obránce nucen reagovat. Základem úspěchu je proto **prevence – připravenost a předvídavost**. Všímejte si, co se děje kolem vás, včas se vyhněte nebezpečí. Nenechte se od jiných vlákat do domů, aut či na odlehlá místa. Neotvírejte cizím dveře svých bytů a domů. Udržujte bezpečný odstup. Varovný je případ dívky, kterou únoscí vtáhli do auta, když se nechala nalákat příliš blízko, nebo chlapce, kterého útočník zatáhl do domu poté, co šel těsně kolem otevřených dveří. Zkrátka – hlídejte se.

Pokud se rozhodnete nosit s sebou zbraň na obranu, nejprve si ujasněte, jestli jste opravdu připraveni ji v případě nutnosti v souladu se zákonem použít. Zbraň vám může pomoci, ale jistotu vám nedodá – tu musíte mít v sobě. Noste ji skrytě, ale stále na stejném místě a tak, aby byla ihned po ruce. Seznamte se důkladně s jejími vlastnostmi, cvičte se v zacházení s ní. Neodmítejte rady odborníků.

Dojde-li při výbuchu, požáru, střelbě či jiné nebezpečné situaci ke zranění lidí, je třeba jim **poskytnout pomoc** a zabránit dalším následkům – požáru, úniku škodlivých látek apod. Svědek neštěstí musí podle svých možností poskytnout zejména vážně raněným první pomoc. Pokud to nemůže učinit, neboť je sám ohrožen, musí pomoc přivolat ihned, jakmile mu to okolnosti dovolí! Pokud mohl a přesto neučiní ani to, dopouští se **trestného činu neposkytnutí pomoci!**

To platí i tehdy, pokud obránce způsobí zranění útočníkovi v nutné obraně. Měl by se ubránit, případně ustoupit do bezpečí, ale pak ihned přivolat policisty a záchranáře. Tísňová volání jsou dostatečně známa:

112 – Integrovaný záchranný systém

155 - Zdravotnická záchranná služba

150 – Hasičský záchranný sbor

158 – Policie České republiky

156 – Městská policie

Co říci na závěr?

Samotný zájem o zbraně, výbušniny a hořlaviny ještě není nic špatného. Mohou sloužit k řadě dobrých věcí, ke sportu, obraně, trhacím pracím při stavbách, v různých výrobních a výzkumných procesech atd. Člověk si však musí být vědom následků, které hrozí při jejich zneužití, při nesprávném a neopatrném zacházení s nimi.

Robot „Emil“, určený ke zneškodnění podezřelého předmětu vystřelením vodního paprsku. Pyrotechnická služba Policie ČR využívá nejen techniku, ale i psy cvičené na pachové stopy výbušnin.

Plastická trhavina Semtex 1A v originálním balení od výrobce s označením pro výbušniny

Pyrotechnik pracuje s podezřelým předmětem pomocí tyče odstupné manipulace

Vydalo preventivně informační oddělení krajského ředitelství policie hl.m. Prahy ve spolupráci s pyrotechniky a balistiky Policie České republiky v roce 2010 ©
Financováno z krajského programu prevence kriminality
za přispění hlavního města Prahy.